

SZÁMOS JELENTŐS ÍRÓRA, KÖLTŐRE EMLÉKEZÜNK IDÉN SZÜLETÉSI VAGY ELHALÁLOZÁSI KERES ÉVFORDULÓJÁN

Tamási, Pilinszky – irodalmi jubileumok 2021-ben

Számos jelentős író, költő születési vagy elhalálozási dátuma kapcsán van keres évforduló 2021-ben, köztük erdélyi szerzőké is. Idén 85 éve született Bodor Ádám, 55 éve hunyt el Tamási Áron, 100 éve született Pilinszky János.

» KISS JUDIT

Idén február 22-én ünnepli 85. születésnapját Bodor Ádám kolozsvári születésű Kossuth-díjas író, olyan híres regények szerzője, mint a Sinistra körzet, Az érsek látogatása, Verhovina madarai. Bodor Ádám apja, Bodor Bertalan banki tisztviselő volt, akit 1950-ben a Márton Áron katolikus püspök elleni koncepciók perben öt év börtönre ítélték. Bodor Ádámot 16 éves korában szintén elítélték, mivel kommunistaellenes röplapokat terjesztett. 1952–1954 között a szamosújvári börtönben ült. Szabadulása után egy évig gyári munkásként dolgozott, majd 1955–1960 között a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben tanult. 1960-tól az Erdélyi Református Egyházkerület levéltárában, majd 1964-től egy másoló-fordító irodában dolgozott. Egy évvel később, 1965-ben publikálta első novelláját a kolozsvári Utunk című folyóiratban, négy évvel később első novelláskötete is megjelent A tanú címmel. 1968 óta szabadfoglalkozású író. Művei megjelentek román, angol, német,

Február 22-én tölti 85. évét Bodor Ádám kolozsvári születésű, Kossuth-díjas író

» Pilinszky öntörvényű, szigorúan zárt költői világot teremtett, melynek fő témái a modern ember elidegenedése, elmagányosodása.

francia, norvég, dán, olasz, lengyel, bolgár, szerb, horvát, szlovák, észt nyelven is.

A nagy magyar meseírók: Csukás és Lázár Ervin

Április 2-án 85 éve született a 2020-ban elhunyt Csukás István, a Nemzet Művésze címmel kitüntetett Kossuth- és kétszeres József Attila-díjas magyar költő, író, ifjúsági szerző. Alkotásait számos elismerésben részesítették. Munkássága elismeréseként többek között 1977-ben és 1987-ben József Attila-díjat, 1984-ben Andersen-díjat kapott. 1999-ben Kossuth-díjjal tüntették ki „magas színvonalú költészetéért, közvetlen szavú, ember- és természetszeretetre nevelő műveierés és a kortárs gyermekirodalom megújításáért”. 2010-ben Az Év Gyerekkönyve életműdíjjal jutalmazták. 2016-ban, 80. születésnapja alkalmából Kisújszálláson felavatták Pom Pom szobrát. 2016-ban Magyar Örökség díjjal, 2017-ben a Nemzet Művésze címmel tüntették ki. 2019-ben A Süsü, a sárkány című meséje alapján készült bábfilmsorozat hőseiről alkalmi bélyegblokkot bocsátott ki a Magyar Posta, amely Weisenburger István grafikusművész tervei alapján, 60 ezer példányban készült. Egy másik jelentős magyar meseíróra is emlékezünk 2021-ben: május 5-én 85 éve született a 2006-ban elhunyt Lázár Ervin. Jellemző műfaja az elbeszélés és a mese. Meséi példa nélküli hangon szóltak meg, s ez olvasói körében a rajongásig népszerűvé tette. A Hétfejű Tündér (1973) című kötete két kiadónál nyolcszor jelent meg nyomtatásban, s számos színpadi adaptációja is készült. Berzsián és Dideki (1979) című meseregényéért a nemzetközi zsűri 1982-ben Andersen-diplomával tüntette ki. A Négyszögletű Kerek Erdő (1985) című kötet megkapta az

Év Könyve jutalmat – később a Bab Berci kalandjai (1989), valamint a Csillagmajor (1996) nyerte el ugyanezt. Az Év Gyerekkönyve kitüntetésre – amelyet az IBBY (Nemzetközi Gyerekkönyvtanács) magyar bizottsága adományoz – meséit három alkalommal találták érdemesnek: az 1989-es év díjazottja a Bab Berci kalandjai lett; az 1990-esé a Lovak, kutyák, madarak; az 1993-asé pedig A manógyár.

Megmozdult benne a székely lélek mélysége

Idén lesz 55 éve, hogy május 26-án elhunyt Tamási Áron (1897–1966), a székelység egyik legjelentősebb prózaírója. „Van nekem egy falum. Némelykor, ha lelkeimmel burkolom magam körül, úgy tetszik, mintha én építettem volna őt, mikor még Isten szándékában laktam. Mászor meg szülőmnek érzem, aki egy csillagos estén, szomorú-mókás mese után fogant engem” – írja egy vallomását Tamási Áron. Az anyaváros Székelyudvarhely szomszédságában, Farkaslakán született. Tizenhárom esztendőskorában a bal tenyere súlyosan megsebesült, és mint mezei munkára alkalmatlan gyerek kezdhetett meg iskoláit Székelyudvarhelyen, majd világháborús katonáskodása után Kolozsváron. Rövid amerikai tartózkodása (1923–25) alatt – a távolban és idegenben – talált rá költői-írói világára, mely egész életművét átszövi. „Megmozdult benne a székely lélek egész folklorisztikus mélysége, a magával hozott és gyermekkorában befogadott hagyomány, a székely humor, kedély, észjárás, a szavak fűzésének s a mondatok építésének esztétikai kedve, legfőképpen pedig népének emberi tartása” – jellemzi Tamási munkásságát Féja Géza, a barát és az első monográfia írója. Tamási

Áron nemcsak az erdélyi, hanem az egyetemes magyar irodalom elismert és népszerű alkotója. 1939-ben adta ki Szülőföldem című művét, mely az Amerikából a falujába hazautazó író vallomása. Politikai fel fogása a népi írókéhez állt közel, és az erdélyi történelmi sajátosságok alapján a kisebbségi sors fénytörésében nézte a szociális kérdéseket.

A megváltás utáni sóvárgás Pilinszkyknél

Idén november 27-én lesz 100 éve, hogy megszületett Pilinszky János (1921–1981). „Költő vagyok és katolikus”, emelte ki világgépének legfontosabb összetevőit. A késő modernség egyik legjelentősebb életművét alkotta meg. Költői nyelve a klasszikus modernség talajáról indult, beszédmódja, költészete sok tekintetben különbözik a vallomások, közvetlen lírai hagyományoktól. Öntörvényű, szigorúan zárt költői világot teremtett, melynek fő témái a modern XX. századi ember elidegenedése, elmagányosodása, megváltás utáni sóvárgása. Képzeletét erőteljesen foglalkoztatja az üdvösség, a hazatalálás vallási gyökerű élménye. A lírai kifejezés lehetőségeit a minimumra redukálja, csupán az élmény magját közvetíti. Legalább annyi szerepet hárít az elhallgatásra, kihagyásra, mint a mondánivaló verbális megfogalmazására. Versei épp az elhallgatás többletével képesek esztétikai hatást kelteni. Diákkora óta írt verseket, az első (Anyám címmel) 1938-ban jelent meg az Életben, ám ezt követően is csak ritkán publikált. 1942 szeptember és 1943 április között az Élet című katolikus hetilapban megjelent ismertetésekének java részét P. J. monogrammal jegyezte. Első verseskötete 1946 májusában jelent meg Trapéz és korlát címmel. A diktatúra éveiben a Szépirodalmi Kiadó külső korrektoraként dolgozott, 1951-től 1956 júliusáig nem publikálhatott. 1955 októberében polgári házasságot kötött Márkus Annával, azonban rövid együttélés után, a következő évben elváltak. 1956 decemberétől 1957 októberéig a Magvető Kiadó felelős szerkesztője. 1957 novemberétől haláláig az Új Ember belső munkatársa volt. Második verseskötete, a Harmadnapon csak 1959 szeptemberében jelenhetett meg; az irodalmi nyilvánosságban a hatvanas évek végéig elvéve szerepelt, irodalompolitikai megítélése lassan enyhült. 1970-ben jelent meg gyűjteményes kötete, a Nagyvárosi ikonok, s ettől kezdve – ha lassan és megkésve is, az irodalmi élet egyik legjelentősebb képviselőjeként kezdték számontartani. Munkásságát ritkán jutalmazták. Első kötetéért 1947-ben Baumgarten-díjat kapott. A következő elismerést, a József Attila-díj első fokozatát huszonegy évvel később, 1971-ben kapta meg. 1974-ben megválasztották a Bajor Szépművészeti Akadémia levelező tagjának.

„Költő vagyok és katolikus” – vallotta a száz éve született Pilinszky János

MAGYAR ORFÖR ÉS MECENATŰRA ARCHIV